

Så kan ni kräva den nordiska miljömärkningen Svanen och EU:s miljömärkning EU-Blomman som tilldelningskriterium

1. Krav på märkning som tilldelningskriterium

I detta exempel visar vi hur ni kan kräva den nordiska miljömärkningen Svanen och EU:s miljömärkning EU-Blomman som tilldelningskriterium vid utvärdering enligt grunden "bästa förhållandet mellan pris och kvalitet". Observera att exemplet endast är relevant inom de produktkategorier där samtliga kriterier bakom märkningen uppfyller Lag (2016:1145) om offentlig upphandling på en märkning. Dessa är:

1. Kraven för märkningen måste ha anknytning till det som ska anskaffas.
2. Kraven för märkningen måste vara lämpliga för att definiera egenskaperna hos det som ska anskaffas.
3. Kraven för märkningen ska vara objektivt kontrollerbara och icke-diskriminerande.
4. Märkningen ska ha antagits i ett öppet förfarande där alla berörda parter fått delta.
5. Märkningen ska vara tillgänglig för alla berörda parter.
6. Kraven för märkningen ska vara fastställda av ett oberoende organ.

Kravet att märkningen ska ha anknytning till det som ska anskaffas innebär att den endast får avse de varor etc. som omfattas av upphandlingen. Märkningen får heller inte avse andra förhållanden, till exempel leverantörens allmänna företagspolicy¹. Kravet att märkningen ska vara lämplig för att definiera egenskaperna hos det som ska anskaffas innebär att märkningen endast får avse egenskaper hos det som ska anskaffas, dvs. dess tillverkning, förpackning och användning. Detta innebär att krav att varor framställts i enlighet med villkoren för rättvis handel (rättvisemärkning) sannolikt inte får ingå i märkningen. Det är vidare oklart om krav som avser arbetsvillkor, till exempel att dessa ska vara förenliga med ILO:s åtta kärnkonventioner, får ingå.

Omständigheten att det är osäkert om krav på arbetsvillkor får ingå i märkningen innebär inte att dessa krav skulle vara problematiska att ställa som sådana. Det är tillåtet att ha tilldelningskriterier eller villkor för ett kontrakts fullgörande som innebär att varor framställs enligt villkoren för rättvis handel och/eller enligt villkoren i ILO:s åtta kärnkonventioner.

På www.svanen.se och på <http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/> vilka kan ni se vilka kriterier som uppfyller detta krav. När ni använder märkning som ett tilldelningskriterium behöver ni inte själva utforma kriterier för miljöhänsyn.

Fördelen med att kräva märkning som ett tilldelningskriterium framför tvingande minimikrav är att ni inte utestänger anbudsgivare som saknar märkningen från att lämna anbud. Nackdelen är att det anbud som vinner kanske inte uppfyller kravet på märkning.

Ni måste godta andra likvärdiga märkningar. Ni behöver som huvudregel inte godta annan lämplig utredning. Den upphandlande myndigheten ska inte behöva godta annan utredning än märkning,

¹ C-368/10 *Kommissionen mot Nederländerna*, p. 90.

förutsatt att leverantören fått tillräckligt med tid att få tillgång till märkning.

Endast om anbudsgivaren inte kan få tillgång till märkningen eller annan likvärdig märkning inom anbudstiden och detta inte beror på leverantören eller något förhållande på leverantörens sida ska annan lämplig utredning godtas. Annan lämplig utredning kan vara verifierad dokumentation, intyg från tredje part eller teknisk dokumentation från tillverkaren. Den upphandlande myndigheten får inte begränsa anbudsgivarens val av dokumentation så länge denna är lämplig. Det är anbudsgivaren som ansvarar för att annan utredning är tillräcklig för att bevisa att anbudet uppfyller de bakomliggande kriterierna till en viss märkning. Ni kan därför inte kräva att utredningen ska ha ett visst innehåll. Ni kan dock kräva att utredningen är lämplig. Om det krävs stora resurser för att granska utredningen torde den inte vara lämplig.

För att säkerställa öppenhet i upphandlingsförfarandet rekommenderas att ni hänvisar till det/de relevanta kriteriedokument(en), i vilka de kriterier som ska vara uppfyllda finns att läsa.

Exempel på tilldelningskriterium när det gäller Svanenmärkt rengöringsmedel:

1) Rengöringsmedlet bör vara märkt med den nordiska miljömärkningen Svanen ([kriteriedokument 026 rengöringsmedel version 5.2, 13 mars 2013–31 mars 2017](#))

Här kan kriteriedokumentet laddas ned och bifogas även som bilaga till upphandlingsdokumentet.

Det viktas positivt om allrengöringsmedlet i anbudet är märkt med det nordiska miljömärket Svanen eller annan likvärdig märkning. Samma sak gäller om leverantören styrker uppfyllelse av kriterierna bakom angiven märkning för de fall leverantören inte har haft möjlighet att få tillgång till den angivna märkningen eller annan likvärdig märkning inom anbudstiden och detta inte beror på leverantören eller något förhållande på leverantörens sida.

Exempel på formulering av tilldelningskriterium när det gäller EU-Blomman för rengöringsmedel:

2) Rengöringsmedlet bör vara märkt med EU:s miljömärke EU-Blomman (KOMMISSIONENS [BESLUT 28 juni 2011 om fastställande av ekologiska kriterier för tilldelning av EU:s miljömärke till allrengöringsmedel och sanitetsrengöring \(2011/383/EU\)](#))

Kriteriedokumentet kan laddas ned [här](#) och bifogas även som bilaga till upphandlingsdokumentet. Det viktas positivt om allrengöringsmedlet i anbudet är märkt med EU:s miljömärke EU-Blomman eller annan likvärdig märkning. Samma sak gäller om leverantören styrker uppfyllelse av kriterierna bakom angiven märkning för de fall leverantören inte har haft möjlighet att få tillgång till den angivna märkningen eller annan likvärdig märkning inom anbudstiden och detta inte beror på leverantören eller något förhållande på leverantörens sida.

I upphandlingsdokumentet ska det beskrivas hur överensstämmelsen med dessa krav kommer att utvärderas genom att tilldelningskriterierna viktas inbördes, eller om detta inte är möjligt, att de anges i prioritetsordning. Upphandlingsdokumentet bör också innehålla information om utvärderingsmetoden, Till exempel om denna innehåller en betygsskala och vad som krävs för att få ett visst betyg.

Eventuellt krav på bevisning kan formuleras på följande sätt:

Om ni har svarat ja på ovanstående frågor ska anbudet innehålla bevis som styrker uppfyllelse. Det kan bestå av:

- giltigt licensnummer från miljömärkena Svanen eller EU-blomman,
- giltigt licensnummer från annan likvärdig märkning samt en redogörelse för hur denna märkning motsvarar Svanens eller EU-Blommans **eller (endast för det fall leverantören inte har getts tillräckligt med tid för att få tillgång till märkningen)**
- annan lämplig utredning som visar överensstämmelse med kriterierna bakom den i upphandlingsdokumentet angivna märkningen. Annan lämplig utredning kan vara certifierad dokumentation eller intyg från tredje part resp. dokumentation eller intyg från tillverkaren. **Huvudregeln är dock att den upphandlande myndigheten inte ska behöva godta annan utredning än märkning, förutsatt att leverantören fått tillräckligt med tid att få tillgång till märkning.**

Har leverantör inom den angivna tidsfristen inte haft möjlighet att få tillgång till den begärda märkningen eller annan likvärdig märkning och detta inte beror på leverantören eller något förhållande på leverantörens sida godtas annan lämplig utredning som visar att kriterierna för märkningen uppfylls. Observera att utredningen inte bedöms vara lämplig om det krävs orimligt stora resurser för att på grundval av utredningen verifiera att kriterierna är uppfyllda.

Den upphandlande myndigheten måste inte kräva in bevisning om det inte finns anledning att misstänka att uppgifter i ett anbud inte är riktiga. Ni kan alltså välja mellan:

- att inte kräva in någon bevisning,
- att kräva in bevis av samtliga anbudsgivare
- att kräva in bevis från de anbudsgivare där anledning finns att kontrollera uppgifterna i anbudet, eller,
- att kräva in bevis från den vinnande anbudsgivaren i samband med eller efter kontraktskrivning.

2. Kontraktsvillkor när det gäller tilldelningskriterier om märkta varor

Kontraktsvillkoren ska säkerställa att leveranserna uppfyller de fastställda kraven och överensstämmer med leverantörens anbud under hela kontraktsperioden. Det kan exempelvis handla om klausuler som träder i kraft om upprepade leveranser inte överensstämmer med leverantörens anbud – bland annat när det gäller märkta leveranser. På så sätt kan ni säkerställa att miljökriterierna upprätthålls under hela kontraktsperioden.

Exempel på kontraktsvillkor för de fall vinnande anbud innehåller märkta produkter:

- *Anbudets märkta produkter måste vara försedda med licens från den gällande miljömärkningen under hela kontraktets löptid. Om leverantören i något avseende inte fullgör denna eller annan skyldighet har beställaren rätt till skäligt prisavdrag. Om leverantören trots skriftlig begäran inte rättar till bristen och bristen inte är ringa har beställaren rätt att häva avtalet eller säga upp avtalet till en tidpunkt som beställaren*

bestämmer, samt kräva skadestånd.

- *Om varornas märkningslicens upphör att gälla under kontraktperioden ska leverantören ansöka om en ny märkningslicens för den aktuella produkten. Under tiden är leverantören skyldig att till samma pris erbjuda andra likvärdiga varor som uppfyller märkningskraven. Sker inte detta har beställaren rätt till skäligt prisavdrag.*
- *Om en produkt förlorar sin märkningslicens under kontraktperioden förbehåller sig upphandlaren rätten att kräva en märkt produkt till samma pris. Uppfyller leverantören inte detta krav har beställaren rätt till skäligt prisavdrag. Är bristen väsentlig har beställaren rätt att häva avtalet eller säga upp avtalet till en tidpunkt som beställaren bestämmer, samt kräva skadestånd. Detta villkor gäller inte om orsaken till en förlorad licens är att det har gjorts ändringar i de relevanta märkningskriterier som medför ändringar i kontraktets grundläggande delar.*
- *Leverantören ska en gång per år rapportera hur stor andel av de produkter som är köpta enligt kontraktet är miljömärkta. Informationen kommer att användas i upphandlarens hållbarhetsredovisning. Märkta produkter ska märkas med den relevanta märkningen i tryckta och elektroniska kataloger.*

3. Uppföljning av kontraktet när det gäller tilldelningskriterier avseende märkta varor

Om det vinnande anbudet omfattar produkter med licens från Svanen- eller EU-Blomman säkerställer ni att de uppfyller miljöaspekterna utan att ni själva behöver göra någon kontroll. Miljömärkning Sverige kontrollerar att märkta varor och tjänster uppfyller märkningens krav.

Det blir också lättare för den som tar emot leveransen att kontrollera att levererade produkter uppfyller miljökraven. Personen i fråga behöver inte läsa innehållsförteckningar för att försäkra sig om att leveransen följer fastställda miljökrav, utan det räcker med att kontrollera att märket är synligt på produkten eller förpackningen.

Exemplet har utarbetats av:

Miljömärkning Sverige i samarbete med Mathias Sylan Upphandling.

Januari 2017